

DE GOOISE ZANDERIJROUTE

Fietsroute van
circa 37 km

DE GOOISE ZANDERIJROUTE

Fietsroute van ca. 37 km

In de voorlaatste ijstijd, zo'n 180.000 jaar geleden, werden in de noordelijke helft van ons land zand, grind en slib opgestuwd door het landijs tot flinke heuvelruggen, de zgn. stuwwallen.

We kennen ze van Drenthe (de Hondsrug), Overijssel (de Sallandse Heuvelrug), de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug (inclusief het Gooi). Het hoogste punt van ons land boven de grote rivieren ligt in de Imbos op de Veluwe (110 meter). Op de Utrechtse Heuvelrug is de Amerongse Berg met bijna 60 meter de hoogste top.

Het landijs nam ook grote stenen mee, die later wel werden gebruikt als grafmonumenten (de hunebedden), grensstenen of offerstenen (Lage Vuursche).

Zand, grind en leem zijn belangrijke bouwmaterialen en er is dan ook door de eeuwen heen in de stuwwallen naar gegraven. Ook in het Gooi zijn nog veel vroegere zanderijen, grindkuilen en leemkuilen te vinden. Deze fietsroute gaat langs en door zanderijen met verschillende historische achtergronden. Gedeelten van de fietstocht volgen de Erfgooiersroute en Gooilustroute.

U kunt deze route van ca. 37 km overall beginnen, maar voor de beschrijving ervan starten wij bij het N.S.-station Bussum-zuid. Daar is een grote parkeerplaats voor het geval u de fiets met de auto meeneemt.

🚲 We verlaten de parkeerplaats en volgen de weg richting Hilversum. Het eerste stukje heet nog Bussumergrintweg. Bij de verkeerslichten steken we de Franche Kampweg over en bij de volgende verkeerslichten gaan wij rechtdoor. Vanaf hier heet het Naarderweg (de Bussumergrintweg gaat hier naar rechts). Via de Naarderweg komen wij in de zanderij Crailo.

De zanderij Crailo was nog tot vrij ver in de vorige eeuw in gebruik bij de spoorwegen. De spoorlijn links ① werd in 1874 in gebruik genomen. Het zand dat hier werd afgegraven werd gebruikt voor de aanleg van spoorlijnen in het lage deel van Nederland, maar ook wel verkocht voor andere doelen. Het kon gemakkelijk worden afgevoerd per trein. De zanderij is nu eigendom van het Goois Natuurreservaat dat hier nieuwe natuur heeft gecreëerd met fraaie waterpartijen. Het Goois Natuurreservaat is hier ook gehuisvest ②. Het merkwaardige van deze zanderij is dat hier sedert 1997 grote hoeveelheden zand naar toe zijn gebracht voor de bouw van een groot ecoduct waar we al aan het begin van deze route onderdoor rijden.

🚲 We rijden onder het ecoduct door en gaan bij de volgende verkeerslichten rechtsaf de Witte Kruislaan op.

Links zien we het hek van het Mediapark ③ en rechts de toren van KPN, vaak kortweg de televisietoren genoemd ④. De KPN-toren werd in 1970 in recordtijd gebouwd. De vierkante betonnen toren is 143 m hoog en daar bovenop staat nog eens een flinke anten-nemast. De toren wordt behalve radio- en televisieverbindingen ook gebruikt voor o.a. het internationale telefoonverkeer.

🚲 Bij de KPN-toren gaan wij rechtdoor het fietspad op langs de Doodweg, richting 's-Graveland. We steken de Bussumergrintweg over en gaan rechtdoor de Bachlaan op.

Ooit was deze weg bedoeld als onderdeel van de noordelijke rondweg van Hilversum.

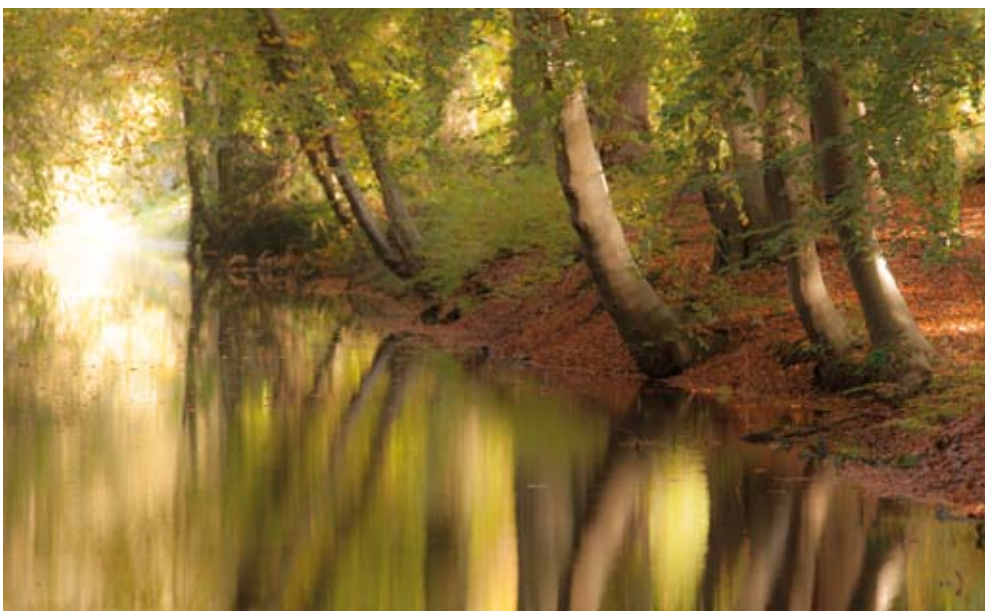
🚲 Aan het eind van de Bachlaan (waar we voor ons een zanderij zien) gaan we een klein stukje naar links en dan direct weer naar rechts de Boslaan op. Aan het eind daarvan gaan wij rechtsaf en komen zo op de Oude Meentweg.

Links liggen enkele van de 's-Gravelandse buitenplaatsen en rechts het Spanderswoud.

De 's-Gravelandse buitenplaatsen zijn ontstaan vanaf 1625 toen enkele vermogende Amsterdammers van de Staten van Holland toestemming kregen om dit gebied te ontginnen. De Gooiers waren het hiermee niet eens en leverden een felle strijd. Hierdoor kon de feitelijke ontginning pas in 1634 beginnen. Er is hier veel zand afgegraven dat met platte schepen werd vervoerd via de 's-Gravelandse Vaart naar Amsterdam, waar het o.a. werd gebruikt voor de aanleg van de grachtengordels. In 1602 was de VOC opgericht en daardoor groeide Amsterdam snel. Het zand werd ook wel gebruikt als ballast voor de schepen van de VOC die immers vaak leeg naar de oost voeren. En daar werd het weer gebruikt voor de aanleg van havens. De landgoederen die we links zien zijn Hilverbeek ⑤ en Spanderswoud ⑥, beide van Natuurmonumenten.

Rechts ligt het bosgebied Spanderswoud van het Goois Natuurreservaat. Oorspronkelijk was dit een heidegebied. In de 19de eeuw werd het ontgonnen. Ook hier werd zand afgegraven wat nog goed is te zien aan het laag gelegen weiland aan het begin van de Oude Meentweg en aan de waterpartijen iets verder. Het zand werd o.a. verkocht als metselzand in Kortenhoef en Ankeveen.

Onder de Oude Meentweg zijn faunapassages gemaakt, zodat kleine dieren als padden en salamanders veilig de weg kunnen oversteken.

🚲 We blijven de Oude Meentweg volgen. Rechts zien we een oud wit huisje dat vroeger een theehuis was ⑦. Naar links gaat de voor auto's afgesloten weg naar Ankeveen, maar wij gaan nog rechtdoor.

Waar u links het achterhek van het landgoed Boeckestein ⑧ ziet (ook van Natuurmonumenten) gaan wij bij ANWB paddestoel 63518/001 rechtsaf het fietspad op. Bij ANWB paddestoel 20037/001 gaan wij linksaf. We rijden nu over de Melkweg, net zoals de Oude Meentweg een oude verbindingsweg tussen Hilversum en de Hilversumse Meent. Na korte tijd zien we links het landgoed Bantam (Natuurmonumenten) ⑨. Rechts ligt de seizoenscamping De Fransche Kamp ⑩ van het Goois Natuurreservaat.

De naam herinnert aan het feit dat het Franse leger hier in 1672 zijn tenten had opgeslagen.

🚲 We komen bij de Fransche Kampweg en gaan hier rechtsaf. Bij de rotonde gaan wij linksaf de Nieuwe 's-Gravelandseweg op. Het loont de moeite om na korte tijd hier even links de doodlopende verharde weg in te rijden, want aan het eind daarvan hebt u een mooi uitzicht op de zanderij Cruysbergen ⑪.

De zanderij Cruysbergen is nu grotendeels in handen van het Goois Natuurreservaat. Lange tijd was het gebied in gebruik als rozenkwekerij, boomkwekerij en weiland. Hierdoor was de bodem ernstig verrijkt met meststoffen. Het Goois Natuurreservaat heeft de verrijkte toplaag er weer afgegraven en zo de mogelijkheid voor het ontstaan van een hogere natuurwaarde van het gebied vergroot. De zanderij ontstond in de 19de eeuw en ook dit zand ging naar Amsterdam. Nog in 1920 werd hier zand gewonnen. Hier zijn heel mooi de kenmerkende zanderijsloten te zien.

Ze staan in verbinding met het zgn. Luie Gat, een doodlopende zijtak van de 's-Gravelandse Vaart. In 1720 had de Hilversumse beurtschipper en zandgraver Perk het plan om deze zijtak over de heide door te trekken naar Laren om zo ook dit dorp een vaarverbinding met Amsterdam te geven. Het is er (gelukkig) niet van gekomen.

🚲 Terug op de Nieuwe 's-Gravelandseweg volgen wij deze verder naar Bussum. Links aanhouden de Bredelaan op. Deze gaat over in de Prinses Irenelaan. Bij de rotonde gaan we rechtsaf de Meentweg op. Bij een flatgebouw rechtsaf de Nieuwe 's-Gravelandseweg op en dan de tweede weg links de Herenstraat in. We steken de Brinklaan over en gaan rechtdoor de Kerkstraat in. Vervolgens rechtdoor de Huizerweg op. Waar links de bebouwing ophoudt gaan wij linksaf de Dr. Fred van Eedenweg op (tegenover de garage). Rechts zien we nu weer een zanderijgebied ⑫.

In het rampjaar 1672 werd de vesting Naarden door de Fransen bezet en daarna weer door Koning-Stadhouder Willem III bevrijd. De vesting lag toen nog tegen de Gooise stuwwal aan. Om militaire redenen werd nu besloten de vesting te versterken en een groot gebied ten oosten en ten zuiden van de vesting af te zanden. Zo werd een vrij schietveld verkregen dat bovendien kon worden geïnnundeerd. Toen de vesting haar militaire functie verloor in 1926 konden tussen de vesting en de

Fietsroute van circa 37 km.

LEGENDA

- ① Spoorlijn
- ② Goois Natuurreservaat
- ③ Mediapark
- ④ KPN-toren
- ⑤ Landgoed Hilverbeek
- ⑥ Landgoed Spanderswoud
- ⑦ Voormalig theehuis
- ⑧ Landgoed Boekestein
- ⑨ Landgoed Bantam
- ⑩ Camping De Fransche Kamp
- ⑪ Zanderij Cruysbergen
- ⑫ Zanderij Bussum/Bilderdijkplantsoen
- ⑬ Landgoed De Beek
- ⑭ Reigerseiland
- ⑮ Landgoed Flevorama
- ⑯ Oud Valkeveen
- ⑰ Landgoed Oud Naarden
- ⑱ Huizer Eng
- ⑲ Kalkzandsteenfabriek Rijsbergen
- ⑳ Groeve Oostermeent
- ㉑ Schaapskooi Goois Natuurreservaat
- ㉒ Kuil Blaricummerheide
- ㉓ Kalkzandsteenformatie
- ㉔ De Snip
- ㉕ Kamphoeve

DE GOOISE
ZANDERIJROUTE

oude kern van Bussum nieuwe woonwijken worden gebouwd. Hierbij zijn veel zanderijsloten verdwenen, maar gelukkig ook enkele bewaard gebleven en in de bebouwing ingepast, zoals in het Rembrandtkwartier in Naarden en hier in het Brediuskwartier in Bussum. Goed is hier te zien tot hoe diep het zand werd afgegraven. Iets noordelijker is de zanderijloot terug te vinden in het Bilderdijkplantsoen.

🚲 Bij de kerk gaan we rechtsaf de Willem Bilderdijklaan op. Deze draait naar links en wij volgen hem tot de Brediusweg. Daar gaan we rechtsaf, volgen de Brediusweg, kruisen de drukke Amersfoortsestraatweg en gaan rechtdoor over het viaduct met de A-1. Hier heet de weg Oud Blaricummerweg. Rechts zien we het landgoed De Beek (13) en links het zgn. Reigerseiland (14).

De waterpartijen van het landgoed De Beek en het Reigerseiland zijn in feite ook zanderijsloten. Hier was echter de militaire noodzaak tot afzanding niet aanwezig, zodat men hier zo halverwege de 18de eeuw er landschappelijks iets fraais van kon maken. Beide terreinen zijn in handen van het Goois Natuurreservaat. Het Reigerseiland is niet toegankelijk.

🚲 Wij houden links aan en rijden verder via de Bollelaan. Bij de kruising (ANWB wegwijzer 2581) gaan we linksaf richting Oud Valkeveen de Flevolaan op. Links van ons ligt weer een landschappelijk fraai afgezand gebied met o.a. het particuliere landgoed Flevorama (15).

🚲 We kruisen de Naarderstraat en gaan rechtdoor de Meentweg op. Ter weerszijden van deze weg zien we landschappelijk fraaie zanderijgebieden uit de 19de eeuw met mooi gelegen zanderijsloten. Zand was in de 19de eeuw nog steeds een gewild materiaal, maar totale afzanding was hier niet meer nodig omdat deze gebieden verder van de vesting zijn gelegen.

🚲 We kruisen de Oostdijk, een oude zeedijk die in het landschap goed is te zien (Naarden lag immers vroeger aan de Zuiderzee).

Aan het eind van de Meentweg hebben we nog een mooi uitzicht over een gebied dat wel grotendeels totaal is afgezand met daarachter de Zanddijk.

🚲 Wij gaan hier rechtsaf het fietspad op. Iets verderop zien we links Oud Valkeveen, vroeger al een bekende uitspanning met speeltuin en nu een pretpark (16). Wij gaan hier rechtdoor over het fietspad langs de Oud Huizerweg. Waar we opnieuw de Oostdijk kruisen ontbreekt een klein stukje fietspad.

Kort daarna zien we rechts de meest oostelijke zanderij van Naarden, ook uit de 19de eeuw. Let eens op de diepte van het gebied. Links ligt het landgoed Oud Naarden (17). Hier vlakbij lag aan de kust het vroegere Naarden, totdat het in 1350 werd verwoest tijdens de Hoekse en Kabeljauwse Twisten.

🚲 Bij ANWB paddenstoel 20034 gaan we rechtdoor. We kruisen de Fazantweg en blijven het fietspad volgen. Bij ANWB paddenstoel 20032/001 (bij het theehuis Bos en Hei) gaan we naar rechts. Nog steeds het fietspad volgend houden wij bij ANWB paddenstoel 20031 links aan tot ANWB paddenstoel 20941. Hier gaan wij rechtsaf de Van Hoornshoutweg op en rijden door een buitenwijk van Huizen. We steken de Naarderstraat over en gaan rechtdoor verder over de Ericaweg. We kruisen de Nieuwe Bussumerweg en blijven de Ericaweg volgen tot de Crailoseweg. Hier een klein stukje naar rechts en dan direct weer linksaf het fietspad op bij ANWB paddenstoel 20044. Al na enige meters gaan wij weer linksaf het fietspad langs de Bussumerweg op (achterlangs de woonhuizen). Aan het eind een klein stukje naar rechts en meteen weer linksaf de Dr. Kuyperlaan op. We rijden hier langs de fraaie Huizer Eng (18). Aan het eind bij de Blaricummerstraat rechtsaf en daarna weer linksaf de Randweg op. Bij de rotonde gaan wij rechtdoor.

Rechts zien we de Kalkzandsteenfabriek Rijsbergen (19) staan met even daar voorbij het zand- en gronddepot van de gemeente Huizen. Nu even goed opletten want hier verderop bij de bocht van de weg moeten wij rechtsaf het fietspad aan de overkant van de Randweg op, net voor het begrazingsgebied van het Goois Natuurreservaat.

Het begrazingsgebied links is de Groeve Oostermeent (20). In 1926 werd de Kalkzandsteenfabriek Rijsbergen geopend. Een van de redenen om de fabriek hier te vestigen was omdat hier geschikt zand werd gevonden voor de productie van kalkzandsteen. Tot 1975 was de Groeve Oostermeent hiervoor in gebruik. Nu is het een zeer interessant natuurgebied met een zeldzame vegetatie en een oeverwalwolkolonie. Het gebied wordt beheerd door het Goois Natuurreservaat. Het loont zeker de moeite er eens in te lopen. De steenfabriek haalt nu het nodige zand uit het Gooimeer.

🚲 We volgen het fietspad en waar dat overgaat in de verharde Bergweg gaan wij rechtdoor. Rechts zien we mooie restanten van de Blaricummer Eng. Aan het eind van de Bergweg steken we de Huizerweg in Blaricum over en gaan rechtdoor de Naarderweg op. Waar deze in de bocht overgaat in de Boissevainweg gaan wij bij ANWB paddenstoel 20048 en het bordje “schaapskooi” rechtsaf het fietspad op en vrijwel direct daarna bij ANWB paddenstoel 21673 weer linksaf. We zien nu links de schaapskooi van het Goois Natuurreservaat (21) staan.

Behalve door schapen wordt het heidegebied hier (links de Blaricummerheide en rechts de Tafelbergheide) begraasd door enkele Schotse Hooglanders.

🚲 Even voorbij de schaapskooi ligt links op de Blaricummerheide een grote door dennenbos omgeven kuil (22).

Deze grote kuil op de Blaricummerheide is ontstaan door zandwinning ten behoeve van de aanleg van de (oude) A-1 zo rond 1920. Op de Tafelbergheide vinden we vooral leemkuilen. Het opgegraven leem werd door de lokale bevolking gebruikt als bouw materiaal of als erfverharding. Ze zijn nu ingerasterd vanwege de interessante leemflora.

🚲 We volgen het fietspad en komen bij de Crailoseweg. Hier gaan we linksaf. Voordat u linksaf gaat loont het de moeite even een kijkje te nemen op de dagcamping. Hier bevindt zich een grote, deels vrij gegraven natuurlijke kalkzandsteenformatie (23).

🚲 Terug op de Crailoseweg zien wij rechts het voormalige Revalidatiecentrum De Trappenberg (het vroegere Goois Kinderziekenhuis). Aan het eind gaan we onder het viaduct van de A-1 door. Voorbij het viaduct oversteken (pas op want dit is een verraderlijke kruising) en nog even rechtdoor en bij de kazerne van de Koninklijke Marechaussee linksaf. Vervolgens rechtsaf het fietspad op langs het Gebed-zonder-End. Bij het eerste kruisende fietspad gaan wij rechtdoor langs deze lange rechte zandweg.

Links ligt de Westerheide en rechts de Bussumerheide. Het geheel wordt begraasd door runderen. Als het rustig is, hebt u hier een goede kans om reeën te zien.

🚲 Bij het rustgebied voor deze dieren links gaan wij rechtsaf bij ANWB paddenstoel 70312 het fietspad op over de Bussumerheide. Dit fietspad is in 2006 iets verlegd om dieren meer ruimte te geven om bij het ecoduct te komen. Nadat het fietspad een bocht naar links heeft gemaakt rijden wij nu recht op het ecoduct af en gaan wij ook rechtdoor het ecoduct over.

Het ecoduct, ook wel de “beestenbrug” genoemd, is 80 m breed en 500 m lang en daarmee het grootste van Europa. De aanleg ervan begon in 1997. Er was een enorme hoeveelheid zand voor nodig. Met grote betonconstructies moesten het spooremplacement van Pro Rail (met de lasinrichting voor railstaven), de spoorlijn Hilversum-Bussum en de weg Hilversum-Bussum worden overbrugd.

Er was een herinrichting van de sportvelden aan de oostkant van de

Zanderij Crailo. Een megaprestatie van het Goois Natuurreservaat waar het trots op mag zijn. Hiermee is een belangrijke ecologische verbinding gerealiseerd tussen verschillende Gooise natuurgebieden in het kader van Heel de Heuvelrug. Vanaf 3 mei 2006 mag u er ook over, wandelend, fietsend of te paard.

🚲 Aan de andere kant van het ecoduct bereiken wij het natuurgebied De Snip (24).

De Snip was vroeger een heidegebied. Later is het voor een groot deel verbost. Maar mede in verband met de bouw van het ecoduct heeft het Goois Natuurreservaat hier veel bos gekapt om de heide weer terug te krijgen. Toen de Zanderij Crailo nog in gebruik was zijn hier veel zwerfkeien gevonden. Zij maken nu deel uit van een wandelroute door De Snip en de zanderij, het Heimanspad, genoemd naar Eli Heimans, bekend natuurbeschermingspionier en publicist. Informatie hierover is te vinden op de borden of bij het Goois Natuurreservaat.

🚲 Bij het verlaten van het ecoduct gaan wij bij De Snip rechtsaf het fietspad op. We steken de Bussumergrintweg over en gaan verder over het fietspad door het Spanderswoud.

Veel Hilversummers en Bussumers noemen het hele bosgebied tussen de Hilversumse Bachlaan en de Fransche Kampweg “Spanderswoud”. In feite bestaat dit bosgebied uit de onderdelen Spanderswoud, Boekestein, Fransche Kamp, Kamphoeve en Wegelsberg. Wij fietsen nu eigenlijk door Kamphoeve (25), waar vroeger ook een boerderij stond met die naam.

🚲 Aan het eind van het fietspad naar rechts, de Fransche Kampweg oversteken en via het fietspad (rechts aanhouden) over de Fransche Kampheide terug naar het N.S. station Bussum-zuid.

ERFGOED FESTIVAL

31-05

09-09

2018

groeningooivecht.nl

Dit is een uitgave van de Vereniging Vrienden van 't Gooi

Samenstelling : Edwin P. Klomp (2006)

Bijgewerkt : Hans Hoes (2018)

Foto's : Pauline Hennekens en Fred Willems

